
Kunskapsutveckling och erfarenhetsexperter

Kunskap som förändrar

19-20.10.2010

Linnéuniversitetet

Ilse Julkunen

Helsingfors universitet

Linnéuniversitet

-
- Hur ser vi på kunskapsproduktion och utveckling av tjänster?
 - Vad talar vi egentligen om? Vem hörs?
 - De engelska erfarenheterna
 - Dialogerna och förtroendet
 - Samproduktionen av servicen och tjänsterna
 - Med fokus på att bredda kunskapsbasen
-
- Caset: Erfarenhetsforskarna
 - Och vad händer sedan?

Varför kunskapsutveckling?

- Yttre och inre tryck
- Samhällsförändringar och den ökade komplexiteten
- Behov av ökad forskning och kunskap om effekter
- Skapa kunskapslyft och innovationspotential
- Sprida kunskap om fungerande praktiker och modeller
- Gränsen mellan det offentliga och privata förändras, en ökande andel av socialt arbete utförs i privat regi
- Globalisering, marknadskrafter, NPM, nedskärningar, omstruktureringar

Basarbete, utvecklingsarbete och användning av kunskap

- **Socialarbete studerande kan genom praktikstudier bekanta sig med praktiken och därigenom få insyn i det praktiska arbetets mångfald. Lika viktigt är att bekanta sig med utvecklingsarbetet under studietiden. Den ger en innovativ synvinkel på socialt arbete.**
- **Utbildningen ger förmåga att fungera i olika verksamhetsmiljöer. Men kommunens trånga ramar ger lite rum för utveckling.**
- **Det finns mycket forsknings- och utvecklingskunskap, men användningen och tillämpningen av den i den stränga tidsramen är inte lätt. Även svårt att ta vara på och dokumentera erfarenhetskunskap.**

KUNSKAPSUTVECKLING ÄR OCKSÅ STYRNING

- Mot en förutsägbar och likabehandlande socialtjänst:
STÄRK DEN ENSKILDES RÄTT Den enskildes rätt är central i arbetet för en kunskapsbaserad socialtjänst. Stora förbättringar behöver göras bl a vad gäller förutsägbarhet, utvärdering och effektmål. Därför kommer enskilda brukare och deras organisationer att ha ett stort inflytande i Socialstyrelsens arbete med Nationellt stöd till kunskapsutveckling av socialtjänsten.

I dag är det ofta svårt att se vilken kunskap olika metoder i socialt arbete grundar sig på. Det verkar snarast vara tillfälliga trender som styr vilken metod som för dagen anses mest värdefull för brukaren. Detta är särskilt allvarligt med tanke på det beroendeförhållande socialtjänstens klienter ofta befinner sig i. Mycket sällan har man i realiteten möjlighet att välja att inte ta emot stöd och hjälp och det är också ofta svårt att söka den någon annanstans. Mot den bakgrunden är det av yttersta vikt att förutsägbarhet och likabehandling genomsyrar verksamheten.

Sociala nätet <http://www.socialanetet.com/debatt>

■ Projektutveckling har åstadkommit många goda första gradens förändringar, men samtidigt har andra gradens förändringar blivit marginella. Vi granskar våra egna resultat, men utvärdering av effekter på individnivå är mycket mindre utvecklade.

■ Vi bör förflytta tyngdpunkten från intern till extern validitet – och från service till individer och grupper

Arnkil, Tom: Okavango-kehittäminen. Kehittämistyön risteyksiä: Riitta Seppänen-Järvelä, Vappu Karjalainen (toim).

Chen Huyen: Fundamental elements in program theory

Vilka resultat skall vi nå?

- Första gradens resultat – omedelbara förändringar
- Andra gradens resultat – hållbara förändringar (svåra att uppnå enbart genom enstaka projekt, behövs förändringar i verksamheten)
En fråga om generativa resultat, nya servicekoncept.
- Tredje gradens förändringar – förändringar i infrastrukturer
- Fjärde gradens förändringar – förändringar på samhälls nivå - Programvisioner

Top-down och bottom-up

Top-down

Nationella program om brukarperspektiv

Bottom-up

Brukare som aktiva kunskapsförmedlare

Socialarbetare som önskar agera som strategiska ledare måste förstå det fält som vi opererar inom.

Welfare workers who wish to act as strategic leaders must understand the field in which they operate

(Catherine McDonald 2006)

Samproduktion – co-production som ny slogan?

- The term ‘co-production’ is increasingly being applied to new types of public service delivery in the UK, including new approaches to adult social care.
- Det är en frågan om aktiv medverkan och input av de som använder service och tjänster.
- Det är ett annat förhållningssätt än de traditionella som ser brukarna som passiva mottagare av service som planerats och förverkligats av någon annan.
- Den betonar att människor som använder service och är i behov av service har resurser som kan bidra till att förbättra servicen, istället för att servicen bara möter behoven.

*Services do not produce social
outcomes; people do*

Cummins & Miller 2007

— Brukare inte enbart som informanter utan som deltagande aktörer som är delaktiga under processens olika faser

Ett nytt sätt att tänka och handla?

- “Sam-produktion betyder att involvera medborgare i samarbetsrelationer med “more empowered frontline staff “ som är kapabla och trygga i att dela makten och respektera och ta emot brukarnas expertis.
- Personalen borde bli tränade i detta angrepp och i de fördelar det ger, de borde uppmuntras att identifiera nya möjligheter för samarbete med brukare.
- Det är ett transformativt sätt att tänka om makt, resurser, partnerskap, risker och resultat.”

Co-production: an emerging evidence base for adult social care transformation (Scie Research briefing 31)

Co-production and Personalisation in Social Care (Hunter & Ritchie 2007)

Fokus på mekanismer som förändrar

- ***Och hur ser forskare på detta?***
- *Det är sam-produktion och delaktighet som är de avgörande elementen i socialarbetets framgångar*
- *Att främja evidensbaserad professionalism är varken en fråga om vad som fungerar (what works), eller varför och under vilka omständigheter det fungerar, som är tillräckligt*
- *Utmaningen är att identifiera mekanismerna som indikerar formerna för förändring i människors liv*
- (Hans-Uwe Otto, Holger Ziegler (2008) The Notion of Causal Impact in Evidence-Based Social Work. Research on Social Practice)

Fungerande relationer förutsätter förtroende

- ❖ Nätverk som mänskliga relationer
- ❖ Tar tid att utveckla, bygger på tillit
- ❖ Innovation bygger på förtroendefulla förhållanden (inte hot eller rädsla)
- ❖ Den mellanliggande nivån är den centrala byggstenen för en hållbar utveckling

Gustavsen Björn, Håkan Finne, Bo Oscarsson (2001) Creating connectedness: The role of social research in innovation policy

Ett kritiskt perspektiv på brukar deltagande i forskning (Peter Beresford)

I think we need to consider user involvement in research and evaluation more carefully and critically. We need to consider how and why it is undertaken. We need to consider both the progressive and regressive potential of such user involvement. We need to be clear what the sweep of such involvement can be.

Vilka faser talar vi om?

- Identifiera forskningsfokus och forskningsfrågor
- Planera forskning
- Söka, erhålla och kontrollera forskningsmedel
- Utföra forskning
- Samla och analysera data
- Producera resultat
- Skriva och publicera rapporter
- Utveckla och förmedla information
- Besluta om uppföljning

Varför skall brukare INTE bli involverade i forskning? (Peter Beresford)

- ✓ När vi inte kan påverka dess fokus och fokuset har lite intresse för oss;
- ✓ När vi känner att forskningen syftar till att tjäna staten och service systemens agendor och inte nödvändigtvis våra egna;
- ✓ När vi känner att värdebasen inte nödvändigtvis är konsistent med vår egen;
- ✓ När vi känner att den mera tar än ger (feel it may be disempowering in how it is carried out and what it leads to);
- ✓ När vi har lite att säga till om vart den leder (om den leder någon vart).

Erfarenhetskunskap och forskning

- Aktörer som kunskapsbärare och kunskapsproducenter (experience-based experts, The third wave of Science Studies: Studies of Expertise and Experience, Collins & Evans 2002)
- Olika former för delaktighet:
 - forskningssubjekt
 - konsultationer
 - samarbete
 - brukarstyrd forskning

Erfarenhetsforskarna

- Participatorisk aktionsforskning kring erfarenhetskunskapens roll i social rapportering
- En grupp av praktiker, forskare och brukare inom vuxen socialt arbete med syfte att utveckla demokratiska och participativa kunskapsproduktionsmodeller (social rapportering) (ca 20tal)
- Från de ungas hörna, camera obscura, expertgruppen till erfarenhetsforskare
- Referens: Anna-Kaisa Tukiala (2007, 2009)
- Thomasen, Tarya ja Koskinen Anna-Kaisa (2007) Parina parempaan muutokseen. Ratkes 2/2007, Koskinen, Anna-Kaisa (2007) ”Vaihtoehtoinen tarina”. Mitä on sosiaalinen muutostyö? SOCCA:14.Helsinki.
- Intervju med erfarenhetsforskarna 15.10.2010

Camera Obscura

- **Poissa silmistä -valokuvanäyttely**

27.08.2010 - 06.09.2010

Fotografiutställning, fotografierna tagna med engångskamera av socialsentralens klienter

Vardagshistoria som berör

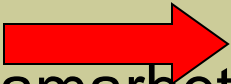
- (Onpa muuan henkilö lopettanut juomisen nähtyään itsestään kuvan päihtyneenä. Näin ollen valokuva vaikuttaa ja pysähdyttää eikä työ ole turhaa.)

Erfarenhetsforskarnas arbetsformer

- Långsiktigt nätverk med varierande agendor
- Månatliga möten, bygger på frivillighet
- Presentationer
- Undervisning; sporadiska, dagar
- Konsultationer
- Hautomo – Hatching – Grube - Ruvning
- Utveckling av material, videon
- Gemensam forskning och analys

Olika motiv

- Making a difference:
- Förändra och utveckla praktiken (både för sig själv och andra)
- Bygga upp självförtroende, kunskap och förmågor
- Utvidga möjligheter för meningsfullt arbete, utbildning och yrke
- Bygga upp kunskapsbasen
- Påverka på samhällelig nivå - social rapportering

 Bekräftar kunskapen om att dessa samarbetsformer leder till ett mera effektivt socialt arbete

Kunskap som förändrar?

Erfarenhetskunskap utmanar tjänsterna

Erkänner att tjänsteutbudet är en förhandlingsgrundad samarbetsprocess, och inte en produktionskedja som går från stats/kommunförvaltningen till den enskildes hem

Fokus på mekanismer inte på resultat (vad orsakar förändringar - not impacts, but impactees)

Reella förändringar åstadkoms bara då både brukare och serviceproducenter är med i alla faser – med början från problemdefinitioner

(Putting People First 2007)

Och vad ger det?

Ger möjligheter för att bygga upp resurser och kapacitet bland service brukare

Partnerskap jämlikhet - uppmärksammar och respekterar erfarenheter på båda sidorna

Breddar kunskapsbasen i socialt arbete

”Jag har lärt mig så mycket och jag har lärt
att jag har så mycket att lära”

En forskares reaktion under en veckas intensivkurs kring
brukarmedverkan

”Do small things beautiful and do them well”

Ann Davies 15.10.2010

Heikki Waris-institutet

Helsingfors

" Just nu tänker jag på norrsken. Man vet inte om det finns eller bara syns. Allting är mycket osäkert, och det är just det som lugnar mig."

**(Tove Janson:
Trollvinter 1958)**

